Motion

1975/76: 123

av herrar Wirtén och Andersson i Örebro
med anledning av propositionen 1975/76:66 om medelstillskott till Svenska Utvecklingsaktiebolaget

Svenska Utvecklingsaktiebolaget (SU) var ett av de företag som kom till under åren 1967–1968 som en del av regeringens s. k. nya näringspolitik. Tillsammans med företag som Svetab och institutioner som styrelsen för teknisk utveckling (STU) och Investeringsbanken skulle SU bidra till att skapa fler och tryggare jobb genom att ta hand om idéer och uppfinningar och vidareutveckla dem för produktion. Det är uppenbart att Utvecklingsbolaget inte lyckats uppfylla denna målsättning i någon större utsträckning. Antalet idéer som förts fram till produktion har varit få, och i de fall som det skett har – med enstaka undantag – hittills den kommersiella framgången uteblivit.

I propositionen 1975/76:66 redovisas att SU-gruppen för innevarande år kommer att uppvisa en förlust på ca 45 milj. kr. Till den kommer ett nedskrivningsbehov på ca 28,5 milj. kr. för aktier i dotterbolag och aktiverade utvecklingskostnader samt en balanserad förlust från tidigare år på närmare 25 milj. kr.

Som akut orsak till den oväntat stora förlusten anges drastiska resultatförsämringar i ett par av dotterbolagen. Men även om förlusten för SU-gruppen hållit sig inom den *budgeterade ramen* på 17 milj. kr. hade bolaget befunnit sig i stora svårigheter. Den ackumulerade förlusten vid 1975 års utgång hade då uppgått till ca 42 milj. kr., eventuella nedskrivningsbehov oräknade.

Det bör således redan i början av året ha stått klart att en omfattande rekonstruktion av Utvecklingsbolaget skulle bli nödvändigt och att ytterligare kapital måste tillföras bolaget i någon form. Mot den bakgrunden är det *mycket* otillfredsställande att riksdagen nu inte föreläggs ett samlat rekonstruktionsförslag utan endast en begäran om kapitaltillskott för att undvika omedelbar konkurs och trygga verksamheten fram till halvårsskiftet 1976.

Till grund för denna begäran ligger en knapphändig proposition. Orsakerna till förlusten inom SU-gruppen berörs inte närmare, och utvärderingen av Utvecklingsbolaget, som utomstående konsulter utfört för industridepartementets räkning, redovisas på mindre än *en halv sida*.

Det har i olika sammanhang funnits anledning att kritisera informationen till riksdagen om de statliga företagen. Propositioner om kapitaltillskott till statliga företag ger – som i det aktuella fallet – sällan tillräckligt underlag för en bedömning, och riksdagens insyn i den statliga företagssektorn är

bristfällig. Så får det inte vara. Riksdagen måste ges bred information som underlag för sina beslut och ha möjlighet att kontinuerligt hålla sig informerad om vad som händer i olika statliga företag. För att uppnå det krävs bl. a. att

- *varje riksdagsman* får rätt att delta i bolagsstämmorna i *alla statliga företag* och ställa frågor till företagsledningen,
- regeringen varje år för riksdagen redovisar *vilka företag som staten äger* (direkt eller indirekt),
- riksdagen varje år får en *redogörelse* för verksamheten i de statliga företagen av samma slag som i dag ges för Statsföretag, vilken bör omfatta alla statliga företag med *minst 100 anställda* eller har en omsättning på *minst 3 milj. kr.*,
- *riksdagens revisorer* får rätt att på uppdrag av näringsutskottet granska förhållandena i statliga företag,
- större krav ställs på *årsredovisningarna* för statliga företag och att de på alla nivåer bör utformas i enlighet med rekommendationerna för de börsnoterade företagen.

Med hänsyn till den tvångssituation som Utvecklingsbolaget befinner sig i tillstyrker vi det begärda kapitaltillskottet på 40 milj. kr för att ge möjlighet till en planmässig rekonstruktion som tar hänsyn till de anställda. Riksdagen bör emellertid inte nöja sig med detta utan också ge vissa riktlinjer för det fortsatta rekonstruktionsarbetet.

Inom Utvecklingsbolaget finns en viktig utvecklingsresurs i form av personal och kunnande. Denna bör bevaras och ges möjlighet att fungera i en miljö som kan ta till vara dess insatser. I en skrivelse till regeringen har Statsföretag och Utvecklingsbolaget gemensamt begärt att det senare ånyo skall införlivas med Statsföretagsgruppen. Om så sker har Statsföretag förklarat sig villigt att tillskjuta kapital. En avgörande fördel med denna lösning är att SU som ett *utvecklingsorgan för Statsföretagsgruppen* får tillgång till det kapital och det kompletterande kunnande på t. ex. marknadssidan som krävs för en framgångsrik verksamhet. Vi föreslår att riksdagen uttalar att Utvecklingsbolaget i någon form skall ingå i Statsföretagsgruppen.

Med tillskottet på 40 milj. kr. har riksdagen anslagit totalt 113,5 milj. kr. till SU. Huvuddelen av summan har tillförts bolaget under de senaste två åren. Med hänsyn till beloppets storlek och mot bakgrund av de ringa resultat som Utvecklingsbolaget hittills kunnat uppvisa anser vi att det fortsatta rekonstruktionsarbetet bör utgå från att riksdagen inte skall tillskjuta ytterligare kapital. De medel som kan behövas bör kunna erhållas på annat sätt.

Statsföretag har, som påpekats ovan, förklarat sig berett att tillföra bolaget kapital, och vi förutsätter att denna utfästelse står fast. Vidare måste, som en del av rekonstruktionen, flertalet dotterbolag avvecklas. Det bör i första hand ske genom försäljning. Därigenom frigörs ytterligare kapital. I den

mån företagen passar in i Statsföretagsgruppen är det naturligt att i första hand undersöka förutsättningarna för att inlemma dem i denna. Om så inte kan ske bör försäljning ske till andra intresserade.

Med hänvisning till vad som anförts hemställer vi

att riksdagen uttalar

1. att Svenska Utvecklingsaktiebolaget i någon form bör ingå i Statsföretagsgruppen,
2. att den fortsatta rekonstruktionen av företaget bör finansieras genom försäljning av dotterbolag samt genom kapitaltillskott från Statsföretag,
3. att riksdagen bör ges bättre insyn i den statliga företagssektorn i enlighet med vad som anförs i motionen.

Stockholm den 24 november 1975

ROLF WIRTÉN (fp)

SVEN G. ANDERSSON (fp)
i Örebro